

Εισήγηση της **Σύλβιας Κοιλιάκου** στην εκδήλωση του **NAP για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση** με θέμα **“Ευρωπαϊκή Ένωση και εργασιακές σχέσεις”**, Αθήνα, 30 Απρίλη 2014

Η γερμανική εργατική τάξη στο δρόμο...

Στη Γερμανία, το 2002 - 2005 οι αναδιαρθρώσεις προχώρησαν με αλματώδης ρυθμούς, με αφορμή την Ατζέντα 2010. Με την κυβέρνηση συμμαχίας σοσιαλδημοκρατών - πράσινων, το γερμανικό θαύμα περνάει μέσα από την συντριβή του εργατικού κινήματος και των συνδικάτων. Η ευελιξία του εργάσιμου χρόνου, μετατρέπεται σε μοχλό για το πέρασμα μια σειρά αντιδραστικών αλλαγών και την αποσυναρμολόγηση του λεγόμενου κοινωνικού κράτους. Ήδη από το 2000 ξεκινά μια τεράστια ιδεολογική πίεση με επιχειρήματα «δεν πληρώνουμε εμείς τους μισθούς σας, οι πελάτες τον πληρώνουν» ... «Πρέπει να δημιουργήσετε τη δική σας θέση εργασίας, έτσι ώστε να γίνετε αρκετά γρήγοροι αλλιώς, τότε ούτε το τμήμα σας ούτε τη δική σας θέση εργασίας μπορούμε να διατηρήσουμε». Ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, αλλά και της ίδιας της Γερμανίας, μεταφέρεται ανάμεσα στους εργάτες και στα τμήματα κάθε επιχείρησής. Η ουσιαστική αποδοχή αυτών των διλημάτων από τα συνδικάτα και την εργατική τάξη, επισφραγίζεται στη συνέχεια με το δόγμα του Σρέντερ ότι για την «ανεργία του ευθύνεται ο ίδιος ο άνεργος».

Η ήττα του ισχυρότερου συνδικάτου βιομηχανίας του κόσμου, της IG Metall, επέσπευσε την αναδιάρθρωση του γερμανικού μεταπολεμικού καπιταλισμού. Το καλοκαίρι του 2003 ξεκινά μια ιστορική απεργία στην βαριά βιομηχανία, 10.000 εργαζομένων, της Ανατολικής Γερμανίας με αιτήματα το 35ωρο (ίσχυε για τους εργαζόμενους στη δυτική) αντί το 38ωρο, καθώς και τη μισθολογική εξομοίωση ανατολής - δύσης. Οι απεργίες είχαν αποφασιστεί, από τις συνελεύσεις εργαζομένων δέκα τουλάχιστον μεγάλων εργοστασίων με συντριπτική πλειοψηφία. Παρά την πίεση της ανεργίας στην Αν. Γερμανία και τα χαμένα μεροκάματα, η απεργία έδειξε μεγάλη αποφασιστικότητα για ένα περίπου μήνα, και έφτασε να απειλεί την παραγωγή των αυτοκινητοβιομηχανιών και άλλων εταιρειών της Δυτικής Γερμανίας. Σε εκείνο το κρίσιμο σημείο, η ηγεσία του συνδικάτου διακόπτει τις συζητήσεις με την

εργοδοσία και αφού ανακοινώνει την αποτυχία των διαπραγματεύσεων, κηρύσσει την απεργία λήξασα. Οι εργάτες μίλησαν για οργανωμένο σχέδιο υπονόμευσης της απεργίας. Και προφανώς οι αιτίες της συνθηκολόγησης, βρίσκονται στην ελεγχόμενη ηγεσία και υπεραναπτυγμένη και υπερτροφική εργατική γραφειοκρατία το συνδικάτου, καθώς και στη λογική του κοινωνικού εταιρισμού και στις χρόνιες σχέσεις της ηγεσίας των συνδικάτων με την εργοδοσία και το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Πέρα όμως από αυτά, αναδεικνύεται το γεγονός ότι μεγάλα τμήματα συνδικαλισμένων εργατών στη Δύση, στράφηκαν εναντίον των απεργών συναδέλφων τους στην ανατολή, καθώς ένιωσαν ότι «απειλούνται», στο βαθμό που η Γερμανία κινδύνευε να χάσει την πρώτη θέση παγκόσμια στις εξαγωγές. Η κυριαρχία του βορρά στο νότο, αφήνουν τα αποτυπώματα της στη συνείδηση της εργατικής τάξης, ενώ ο διχασμός της εργατικής τάξης -ανάμεσα στις τάσεις χειραφέτησης και υποταγής που διαπερνούν το είναι και τη συνείδησή της- εκφράζεται εντός της Γερμανίας, ανάμεσα σε ανατολή-δύση.

Στο έδαφος αυτής της ήττας, ο σοσιαλδημοκράτης καγκελάριος Σρέντερ, υποστήριξε πως η αποτυχία της απεργίας, για μείωση των ωρών απασχόλησης απέδειξε την ανάγκη μεγαλύτερης ευελιξίας στις εργασιακές σχέσεις. Τόνισε όμως ότι η ήττα δεν πρέπει να οδηγήσει σε «ταπείνωση» του εργατικού κινήματος, αναγνωρίζοντας την αξία της συναίνεση της εργατικής τάξης στην προώθηση του γερμανικού θαύματος. Αυτό θα επιβεβαιωθεί στην συνέχεια των κοινωνικών αναμετρήσεων, με τη συνθηκολόγηση των συνδικάτων, ώστε αρκετά χρόνια αργότερα ο Κρίστιαν Βουλφ, μετέπειτα πρόεδρος της Γερμανίας να τονίζει **«Τι θα ήταν η χώρα μας εάν δεν υπήρχαν τα συνδικάτα;»**

Λίγους μήνες αργότερα ο Σρέντερ, ορίζει τον Peter Hartz (προσωπάρχη της Volkswagen) ως αρχιτέκτονα νέων αντιδραστικών μεταρρυθμίσεων, όπου με μια σειρά νόμους (χαρτς 1-4), οδηγεί στο θαύμα των λεγόμενων **mini jobs**.

Το καλοκαίρι του 2004 ξεκινούν **διαδηλώσεις ενάντια στο νόμο «Χαρτς4» στις ανατολικογερμανικές πόλεις**. Ο κόσμος κατέβαινε κάθε Δευτέρα στο δρόμο. Οι **«διαδηλώσεις της Δευτέρας»** εξαπλώνονται ραγδαία σε περίπου **300 πόλεις**. Το κίνημα ήταν αυθόρμητο και αυτοοργανωμένο με τοπικές επιτροπές, και στηριζόταν στους ανέργους. Αυτό ήταν για το εργατικό κίνημα στη Γερμανία κάτι καινούριο και η κυβέρνηση ταρακουνήθηκε. Το πιο σημαντικό τμήμα του κινήματος βρισκόταν στην Ανατολική Γερμανία. Τα συνδικάτα παρά τις λεκτικές διαμαρτυρίες, επιζητούσαν διορθώσεις στο νόμο, ενώ όχι μόνο δε συμμετείχαν σοβαρά στις διαδηλώσεις, αλλά δεν πήραν πρωτοβουλίες για μορφές δράσης που να ξεπερνάνε τη διαδήλωση όπως καταλήψεις, απεργίες κοκ. Όμως στη δύση δεν εξαπλώθηκε με την ίδια ένταση, όπως στα ανατολικά. Αυτό το κίνημα

διαδηλώσεων δεν κατάφερε να αποτρέψει το νόμο. Άλλαξε ωστόσο το πολιτικό τοπίο στη Γερμανία.

Εντυπωσιακό στοιχείο αυτής της περιόδου αποτέλεσε η **σιωπηλή αποδοχή της μείωσης της αμοιβής της εργατικής δύναμης από τα συνδικαλιστικά οργανωμένα τμήματα της γερμανικής εργατικής τάξης**. Φαίνεται πως κι εκεί, όπως και παντού στον αναπτυγμένο καπιταλισμό, **τα συνδικαλισμένα τμήματα της παλιάς εργατικής τάξης δεν αντιλαμβάνονται τα καινούργια εργατικά τμήματα σαν δικό τους μέρος**. Στην συνέχεια η ιστορία θα επιβεβαιώσει και το ανάποδο. Ότι, μεγάλο μέρος της νέας εργατικής βάρδιας, ίσως εξαιτίας των «τυπικών προσόντων» τους, ίσως εξαιτίας της έλλειψης συλλογικής μνήμης, αντιλαμβάνονται εαυτούς, σαν περαστικούς απ' τις συνθήκες άγριας εκμετάλλευσης, γεγονός που οριοθετεί τις αντιστάσεις τους.

Οι κοινωνικές αναμετρήσεις στην Γερμανία συνεχίστηκαν, με αντιστάσεις και απεργίες στον κλάδο των υπηρεσιών, στις μεταφορές, στις αυτοκινητοβιομηχανίες. Τα μεγαλύτερα γερμανικά συνδικάτα, πλήρως συμβιβασμένα και εναρμονισμένα με τις απαιτήσεις των εργοδοτών και των κυβερνήσεων. Όχι μόνο αποδέχτηκαν τον κοινωνικό διάλογο με την εργοδοσία, αλλά «διεκδίκησαν» μειώσεις μισθών για να μη γίνουν απολύσεις και για να διατηρηθούν οι ελαστικές θέσεις εργασίας, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις συμφώνησαν σε μαζικές απολύσεις. Τα γερμανικά συνδικάτα μαζί με τα επίσημα συνδικάτα της Ευρώπης, αποδέχτηκαν την οδηγία Σέρκας για τον χρόνο εργασίας. Η γερμανική αστική τάξη με τη στήριξη των συνδικάτων κατήγαγε θρίαμβο επί της γερμανικής εργατικής τάξης. Σχεδόν όλη η αύξηση της παραγωγικότητας πήγε στα κέρδη του κεφαλαίου.

Στη Γαλλία των αγώνων

Στη Γαλλία, τη χώρα των μεγάλων εξεγέρσεων και επαναστάσεων, το εργατικό κίνημα στις αρχές του 21ου αιώνα, έχει υποστεί απανωτές ήττες, στο πεδίο της σταθερής εργασίας, του χρόνου εργασίας, στο ασφαλιστικό και στις ιδιωτικοποιήσεις. Τα συνδικάτα διαπραγματεύτηκαν μειώσεις μισθών, αύξηση του χρόνου εργασίας, εκατόμβες απολύσεων.

Θα εξετάσουμε το εργατικό κίνημα αυτής της περιόδου, υπό το πρίσμα του αγώνα ενάντια στον συμβόλαιο πρώτης απασχόλησης, που σηματοδότησε, την επιστροφή των μαζών στο προσκήνιο, αλλάζοντας, έστω και προσωρινά, το συσχετισμό των δυνάμεων. Η προσεκτική ανάγνωση αυτού του αγώνα μπορεί να δώσει χρήσιμα συμπεράσματα στην κατεύθυνση οικοδόμησης ενός κινήματος παιδείας-εργασίας στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Το Μάρτη του 2006, τα πανεπιστήμια και τα σχολεία της Γαλλίας βρίσκονται σε αναβρασμό, με μαζικές μαχητικές διαδηλώσεις σε διάφορες πόλεις. Αφορμή αποτελεί το νομοσχέδιο της κυβέρνησης Ντε Βιλπέν, που περιλαμβάνει το «Συμβόλαιο Πρώτης Πρόσληψης», και προβλέπει ότι οι επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 20 εργαζομένους αποκτούν το δικαίωμα να απολύουν τους νέους μέχρι 26 χρόνων, την πρώτη διετία από την πρόσληψή τους, χωρίς αιτιολογία και αποζημίωση. Παράλληλα, στο περιθώριο του επίμαχου νομοσχεδίου, υιοθετείται σειρά μέτρων για τα γκέτο, που εξεργάγησαν τον Νοέμβρη του 2005, που οδηγούν στην πρόωρη έξοδο από την υποχρεωτική εκπαίδευση και την κοινωνική περιθωριοποίησή των νέων.

Οι κινητοποιήσεις ενάντια στο CPE θα πρέπει να γίνουν κατανοητές ως μια σημαντική στιγμή της ταξικής πάλης, μέσα σε μια σειρά επιμέρους αγώνων, όπως, των sans-papiers, της μεγάλης απεργιακής άνοιξης του 2003 για το ασφαλιστικό, της έκρηξης των γαλλικών γκέτο, καθώς της απόρριψης του ευρωσυντάγματος από τους γάλλους το Μάη του 2005, με την συντριπτική πλειοψηφία των νέων που το απέρριψαν να προτάσσουν ως κύριο επιχείρημά ότι υποσκάπτει περαιτέρω τις, ήδη, αβέβαιες εργασιακές τους συνθήκες. Αντίστοιχο μελλοντικό στιγμιότυπο, αποτέλεσε στην συνέχεια η Απεργία των Ανέργων, το 2010, συγκεντρώνοντας τον κόσμο της επισφάλειας και της ανεργίας πραγματοποιώντας, δυναμικές κινητοποιήσεις.

Με το CPE, για πρώτη φορά, εκδηλώνεται, τόσο έντονη και μαζική αμφισβήτηση σε κεντρικές πλευρές της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης και στο καθεστώς των νέων ευέλικτων μορφών απασχόλησης. Ο αγώνας αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς η κύρια αντίδραση απέναντι στο νόμο αυτό προήλθε από τα υποκείμενα εκείνα που αφορούσε πιο άμεσα: την εργαζόμενη (και μελλοντικά εργαζόμενη) νεολαία. Οι πρώτοι, που ξεσηκώθηκαν απέναντι στο νόμο της κυβέρνησης ήταν νέοι των μεσαίων και των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων από το κέντρο, τα προάστια και την επαρχία. Εκτός από τους φοιτητές κατεβαίνουν στο δρόμο και οι μαθητές.

Οι φοιτητές καταλαμβάνοντας τις σχολές τους, ξεκίνησαν εκστρατείες αντι-πληροφόρησης με σκοπό αρχικά την κινητοποίηση των ίδιων των φοιτητών. Παράλληλα δημιουργούν συντονισμούς δράσης, που ενώνουν συνδικαλιστές από την UNEF, τη SUD, την CNT και την αντικαπιταλιστική αριστερά, που συνέβαλλε σημαντικά σε αυτό το κίνημα. Οι κινήσεις των φοιτητών ξέφυγαν από τις σχολές, και συνέβαλλαν στη δημιουργία, σε τοπικό επίπεδο, επιτροπών βάσης, που λειτούργησαν σε κάποιες περιπτώσεις αυτόνομα από τα συνδικάτα.

Στην εξέλιξη του αγώνα τους, οι φοιτητές, απευθύνονται στους εργαζόμενους με σκοπό τη

συσπείρωση ευρύτερων δυνάμεων. Οργανώθηκαν εκδηλώσεις από κοινού με εργαζόμενους, ενώ στη Ρεν πραγματοποιείται μεγάλη διαδήλωση, με προορισμό ένα εργοστάσιο, με σκοπό να δηλωθεί η αλληλεγγύη προς τους απολυμένους εργάτες. Παράλληλα ενέταξαν στην πάλης τους, μορφές όπως αποκλεισμούς δρόμων, σιδηροδρομικών γραμμών, και κρατικών κτηρίων. Στην διάρκεια των κινητοποιήσεων ξέσπασαν βίαιες συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής.

Τα μεγάλα συνδικάτα και οι συνομοσπονδίες, αντέδρασαν καθυστερημένα. Στην αρχή υπέρ των κινητοποιήσεων και της προοπτικής κλιμάκωσης με απεργίες τάχθηκαν, μόνο η CGT και τα SUD και η FO, ενώ το CFDT εξέφρασε δισταγμούς, δηλώνοντας ότι «στη Γαλλία δεν είθισται να λύνονται τα προβλήματα με απεργίες διαρκείας και θα ήταν καλύτερος ο διάλογος».

Ωστόσο το πείσμα και η επιμονή των μαζικών φοιτητικών κινητοποιήσεων, ανάγκασαν τα συνδικάτα να συντονιστούν, πυροδότησαν μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις, ενώ κέρδισαν την πλειοψηφία των εργαζόμενων, κινητοποιώντας ένα μεγάλο μέρος τους και εξαναγκάζοντας τελικά την κυβέρνηση να οπισθοχωρήσει και να καταγράψουν έτσι μια σημαντική νίκη.

Τέσσερα χρόνια αργότερα, το Φλεβάρη του 2010 ένας νέος **μεγάλος κοινωνικός ξεσηκωμός για το ασφαλιστικό**, στο πλαίσιο μία ευρύτερης αντίστασης, που ξεκίνησε την άνοιξη του 2009 με τις κινητοποιήσεις ενάντια στην κρίση. Οι παρατεταμένες μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις των Γάλλων εργαζομένων, χαρακτηρίζονται από ορισμένους αναλυτές σαν οι μεγαλύτερες απεργιακές κινητοποιήσεις των τελευταίων 40 χρόνων.

Ελπιδοφόρο στοιχείο στον αγώνα αποτελεί η συμμετοχή των μαθητών στις κινητοποιήσεις, αντιλαμβανόμενοι τον εαυτό τους ως τη νέα βάρδια της εργατικής τάξης. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η μαζική εισβολή, των εργαζόμενων του ιδιωτικού τομέα από στρατηγικούς τομείς της παραγωγής. Το αίτημα για γενική απεργία, οι αντιδράσεις των συνδικάτων της βάσης και κλαδικών συνδικάτων, στα λιμάνια, στους σιδηροδρόμους, στα διυλιστήρια, στην ενέργεια και πολλά άλλα συνδικάτα, ανάγκασε τις συνομοσπονδίες να στηρίξουν και να οργανώσουν κινητοποιήσεις. Το τέλος των κινητοποιήσεων έβαλε η ψήφιση του νομοσχεδίου από τη Βουλή.

Μια εικόνα για το γαλλικό εργατικό κίνημα, δίνει η ταινία **«Τα χιόνια του Κιλιμάντζαρο»**. Η ταινία δεν εξηγεί πώς τα συνδικάτα έχουν φτάσει στην αποδοχή των απολύσεων, ξεκινά όμως με την απόλυση 20 εργατών σε ναυπηγείο της Μασσαλίας, όπου ο κεντρικός ήρωας

κληρώνει αυτούς που θα απολυθούν. Ο ίδιος που βρίσκεται λίγο πριν τη σύνταξη, συμπεριέλαβε και το δικό του όνομα στην κάλπη, ενώ σαν συνδικαλιστής της CGT, μπορούσε να το έχει αποφύγει, και έτσι βρίσκεται απολυμένος. Θα ληστευτεί ύστερα από λίγο καιρό, από νεαρό, επίσης απολυμένο από το ναυπηγείο, όπου για τη γενιά του, δεν ίσχυαν πλέον οι ίδιοι εργασιακοί και ασφαλιστικοί όροι, τα ίδια «προνόμια» όπως ο ίδιος έλεγε, ενώ ένιωθε μίσος για το συνδικάτο και τους συνδικαλιστές, γιατί ούτε εμπόδισαν τις απολύσεις, ούτε προστάτεψαν τα πιο εξαθλιωμένα μέλη τους. Στην ταινία, γερανοί της Μασσαλίας είναι μόνιμο φόντο-σήμα κατατεθέν της ιστορικής πόλης του γαλλικού εργατικού κινήματος που χτυπιέται λόγω της ανεργίας, αλλά και γιατί δεν επέλεξε να υπερασπιστεί τη νεολαία, άφησε έκθετους τους ανέργους και τα πιο ευάλωτα κομμάτια της εργατικής τάξης, ενώ συναίνεσε στο διαχωρισμό των δικαιωμάτων μεταξύ παλιών και νέων εργαζόμενων.

Μπολκενστάϊν: πανευρωπαϊκές αντιδράσεις

Η οδηγία «Μπολκενστάϊν», ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων, συγκέντρωσε την αντίθεση σύσσωμων των Ευρωπαϊκών συνδικάτων, με διαδηλώσεις εκατοντάδων χιλιάδων εργαζόμενων σε όλη την Ευρώπη. Η αναθεωρημένη οδηγία, ψηφίζεται τελικά ο 2006, με τη Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ), να υποστηρίζει ότι «καλύφθηκε το 90% των απαιτήσεών μας...».

Ωστόσο η ουσία της οδηγίας αυτής, είχε ήδη οδηγήσει σε δύο σημαντικούς αγώνες στη Σουηδία και την Φινλανδία. Η πρώτη απεργία (2004) προκηρύχτηκε από τις σουηδικές εργατικές ενώσεις και το συνδικάτο οικοδόμων, απέναντι στην κατασκευαστική εταιρεία Laval, που χρησιμοποιούσε Λετονούς εργάτες, χωρίς συλλογική σύμβαση και πληρώνονταν με λετονικό μεροκάματο. Τα συνδικάτα, μετά την άρνηση της Laval να υπογράψει την ισχύουσα συλλογική σύμβαση, εμπόδισαν με απεργία, κάθε εργασία και η υπόθεση οδηγήθηκε στα σουηδικά δικαστήρια. Αυτά διαβίβασαν την υπόθεση στο ευρωπαϊκό δικαστήριο, όπου έκρινε ότι μπορεί η απεργία να είναι θεμελιώδες δικαίωμα, αλλά αυτό το δικαίωμα είναι ασυμβίβαστο με τους κανόνες της Ε.Ε. και πως η ομαλή λειτουργία της αγοράς υπερισχύει κάθε δικαιώματος. Η υπόθεση λαβάλ, επέστρεψε στο σουηδικό εργατικό δικαστήριο, που ακολουθώντας την συμβουλή του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου, επιδίκασε υπέρ της εταιρίας αποζημίωση, που κλήθηκαν να πληρώσουν τα συνδικάτα.

Αντίστοιχη εμπειρία υπάρχει και από την Φινλανδία, το 2003, όταν η φινλανδική ακτοπλοϊκή εταιρία Viking, ανακοίνωσε ότι σκόπευε να προσλάβει εσθονικό πλήρωμα.

Ένα παράδειγμα από τη Βρετανία, φανερώνει πως αυτή η «ελευθερία κίνησης

εργαζομένων», οδηγεί σε όξυνση της ταξικής πάλης, και ενισχύει τα εθνικιστικά και ρατσιστικά φαινόμενα. Η απεργία το Φλεβάρη του 2009 στα διυλιστήρια της Αγγλίας με σύνθημα «βρετανικές δουλειές για Βρετανούς εργαζόμενους» είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Το κύμα άγριων απεργιών, (δηλαδή χωρίς να προηγηθεί δημοψήφισμα από το συνδικάτο, σύμφωνα με τους νόμους) ξέσπασε όταν έγινε γνωστό ότι για την κατασκευή μεγάλου διυλιστηρίου πετρελαίου στο North Killingholme είχαν επιλεγεί ιταλοί και πορτογάλοι εργάτες, η εργολαβία του οποίου είχε δοθεί από την γαλλική Τοτάλ στην ιταλική Irem. Έτσι ξεκίνησαν οι απεργίες, ενώ οι διαμαρτυρίες επεκτάθηκαν και σε άλλες πετρελαϊκές εγκαταστάσεις σε πολλά σημεία της χώρας. Μ' αυτούς ενώθηκαν και χιλιάδες άνεργοι του κατασκευαστικού τομέα.

Ιταλία: συνθηκολόγηση του επίσημου συνδικαλισμού

Στην Ιταλία, τα τελευταία χρόνια στην Ιταλία, η στάση του εργατικού κινήματος και των επίσημων συνδικάτων, σφραγίστηκε από τη λογική του κυβερνητισμού και από τον εκφυλισμό της αριστεράς.

Το 2007 συνέβη κάτι εντυπωσιακό. Πάνω από πέντε εκατομμύρια εργαζόμενοι, συνταξιούχοι, και άνεργοι συμμετείχαν σε δημοψήφισμα, για την συμφωνία στην οποία είχαν καταλήξει η κυβέρνηση Πρόντι, τα συνδικάτα και οι εργοδότες, που προέβλεπε αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης, μείωση των συντάξεων, κατάργηση των υπερωριών, παροχή κινήτρων στους επιχειρηματίες. Στα μέτρα αυτά, η αντίδραση του εργατικού κινήματος όχι μόνο δεν ήταν η ανάλογη, αλλά στο δημοψήφισμα, το 75% εκφράστηκε θετικά. Πάνω από 10 εκατομμύρια Ιταλοί απείχαν από την ψηφοφορία, ενώ κυρίως οι βιομηχανικοί εργάτες, και μάλιστα σε μεγάλα ποσοστά, ψήφισαν «όχι» σ' αυτήν τη συμφωνία. Σημαντικό ρόλο έπαιξε το γεγονός ότι για τους εργαζόμενους από 40 ετών και άνω δεν άλλαζε το ασφαλιστικό τους καθεστώς, ενώ η συμμετοχή των συνταξιούχων, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην επικύρωση του ναι. Έτσι οι «παλιοί» εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι, ψήφισαν ενάντια στα ασφαλιστικά δικαιώματα των «νέων», ενώ κυριάρχησε η λογική της «ανταγωνιστικότητας», ώστε να «μην ανατραπεί το κοινωνικό κράτος» και έρθει πάλι η ...«δεξιά», όπως έλεγαν τα συνδικάτα και η κυβέρνηση.

Ένα χρόνο αργότερα η εργοδοσία της «Fiat» ανακοινώνει κλεισίματα εργοστασίων στη Νότια Ιταλία, και αντιπροτείνει αλλαγές στις συλλογικές συμβάσεις, απολύσεις και εθελούσιες συνταξιοδοτήσεις και περιστολή του δικαιώματος στην απεργία. Το μοντέλο αυτό επιβάλλεται με δημοψήφισμα, στο οποίο οι εργάτες της παραγωγής, ψηφίζουν όχι, ενώ οι υπάλληλοι των γραφείων ψηφίζουν μαζικά ναι, και το τελικό αποτέλεσμα έβγαλε 54%

«ναι» στην πρόταση της εργοδοσίας.

Στο έδαφος αυτής της συνθηκολόγησης, ένα χρόνο μετά υπογράφεται μια κατάπτυστη συμφωνία για τις συλλογικές συμβάσεις, με αποδοχή ορίων στο δικαίωμα στην απεργία, μεταξύ της Ένωσης Βιομηχάνων και των συνδικαλιστικών συνομοσπονδιών. **Τα Συνδικάτα Βάσης, οι cobas τάχτηκαν ενάντια και απάντησαν με απεργίες.**

Ελπιδοφόρο στοιχείο στην Ιταλία, αποτελεί η δράση των συνδικάτων βάσης. Το Μάη του 2010 συγκροτούνται σε ομοσπονδία, (η ένωση των RdB -Επιτροπή Συνδικάτων Βάσης-, η SdL και τμήματα κλαδικά και τοπικά της CUB), με την συμμετοχή 250.000 μελών με στόχο να συμβάλουν στην οργάνωση των παραδοσιακών τμημάτων του κόσμου της εργασίας αλλά και των ανέργων, των επισφαλώς εργαζομένων, των μεταναστών και των άστεγων. Στο περιεχόμενο τους αμφισβητούν την ΕΕ, ζητούν την διαγραφή του χρέους. Το Γενάρη του 2013 πραγματοποιούν το 1ο πανεθνικό συνέδριο που θέτουν μια χάρτα ριζοσπαστικών αιτημάτων. Εμφανίζονται έτσι για πρώτη φορά με μαζικό τρόπο, δυνάμεις του εργατικού κινήματος και της αριστεράς στην Ευρώπη, που αναμετρώνται με στρατηγικά ερωτήματα όπως το ζήτημα του χρέους και της ΕΕ.

Ζούμε στην εποχή των εξεγέρσεων:

Από το 2008 ως σήμερα, σε όλο τον κόσμο ξεσπούν εξεγέρσεις. Με αρχή τα προάστια του Παρισιού (το 2005), την Ελλάδα (το 2008) και του Λονδίνου (το 2011), στη συνέχεια τις πλατείες των αγανακτισμένων, την Αραβική Άνοιξη, τη Γουόλ Στριτ, ως τις εξεγέρσεις στην Τουρκία, τη Βουλγαρία, την Αίγυπτο. Ακόμη και στη Σουηδία, νέοι μετανάστες ξεσηκώνονται στα προάστια της Στοκχόλμης και την τυλίγουν στις φλόγες. Αλλά και στον ταραγμένο ευρωπαϊκό Νότο, κορυφαία στιγμή της λαϊκής αντίδρασης, αποτελεί η συγκέντρωση εκατοντάδων χιλιάδων στις πλατείες της Ισπανίας και της Ελλάδας.

Όλα αυτά, αποτελούν τμήμα μιας συνολικής κίνησης των καταπιεσμένων, από την εμφάνιση της κρίσης. Ο στρατός των εξεγέρσεων, συγκροτείται από τις κοινωνικές δυνάμεις που είναι ο κύριος αποδέκτης της καπιταλιστικής επίθεσης. Η εργατική τάξη, τα μεσαία στρώματα που συνθλίβονται, αλλά και μετανάστες. Όμως είναι μαζικά οι νέοι, φοιτητές, πτυχιούχοι, άνεργοι, ελαστικά εργαζόμενοι, ενώ τον τρόπο κινητοποίησης και οργάνωσης των πολιτικών και συνδικαλιστικών συλλογικοτήτων, υποκαθιστούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Σε πολλά από αυτά τα κινήματα σημαντικό ρόλο έχει και η απαίτηση για δημοκρατία, όπως εκφράζεται αρκετές φορές με την απαίτηση για παραίτηση των κυβερνήσεων. Στη Ρώμη

τέτοιες μαζικές κινητοποιήσεις δεκάδων χιλιάδων είχαν κεντρικό σύνθημα: «δουλειά σημαίνει δημοκρατία». Ωστόσο τέτοια κινήματα, χωρίς αντικαπιταλιστική πολιτική έκφραση και συμπύκνωση, παραμένουν μετέωρα ή θα κινδυνεύουν να απαντηθούν με ενδοσυστημικές ή ακόμη και αντιδραστικές λύσεις, όπως δείχνει η εξέλιξη της Αραβικής Άνοιξης.

Η πρόκληση της ταξικής ανασυγκρότησης

Η υποχώρηση του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος σε ανατολή και δύση, διαμόρφωσαν ένα νέο συσχετισμό δυνάμεως, τόσο στο κοινωνικό επίπεδο όσο και σε αξιακό-ιδεολογικό επίπεδο.

Την τελευταία περίοδο, καταγράφηκε η αδυναμία του εργατικού κινήματος να απαντήσει στις τομές που έφερε ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός. Φάνηκε η έλλειψη μιας στρατηγικής, του εργατικού κινήματος, και της αριστεράς, ικανής να μετασχηματίσει την κοινωνική δυσαρέσκεια σε μάχιμη πολιτική αντιπαράθεση κατά του συστήματος.

Στη Δύση το «κοινωνικό συμβόλαιο» είχε ως πρωτεργάτη όχι μόνο τη σοσιαλδημοκρατία, αλλά και το συνδικαλιστικό κίνημα και τα επίσημα κομμουνιστικά κόμματα. Και παρότι υπήρξαν διαφοροποιήσεις, δεν διαμορφώθηκε-για την ώρα-, κάποια μαζική, ποιοτική και αυτοτελής συσσώρευση δυνάμεων που να θέτει ως στόχο την ανασύσταση της Εργατικής Πολιτικής και την ταξική ανασυγκρότηση του εργατικού κινήματος.

Έτσι σε μια εποχή που το κεφάλαιο θέλει να ανατρέψει πλήρως το «κοινωνικό συμβόλαιο», το εργατικό κίνημα, παρέμεινε αγκιστρωμένο στην διατήρηση των συσχετισμών της προηγούμενης περιόδου, και μάλιστα για ορισμένα μόνο τμήματα της εργατικής τάξης. Έτσι, ενώ έχουν μεταβληθεί πλήρως οι συνθήκες που διαμόρφωσαν το συνδικαλιστικό κίνημα του κεϋνσιανισμού, της προηγούμενης εποχής, και το κεφάλαιο αρνείται να παραχωρήσει στα συνδικάτα το δικαίωμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης, αυτά επιμένουν να απαντούν, μέσα από τις παραδοσιακές μορφές κοινωνικού διαλόγου ή εργατικής διαμαρτυρίας. Γι αυτό οι συνδικαλισμένοι εργάτες μέσα από τα χρεωκοπημένα σωματεία να ενισχύουν τις νεοφιλελεύθερες επιλογές ως μόνη εφικτή λύση, ενώ οι μη συνδικαλισμένοι, απεχθάνονται κάθε τι που σχετίζεται με συνδικαλισμό και συλλογική διεκδίκηση. Και ενώ παράλληλα έχουμε αντιδραστικές αλλαγές στο πολιτικό σύστημα και στροφή σε πιο απολυταρχικές δομές και μορφές διακυβέρνησης, οι μορφές οργάνωσης της εργατικής τάξης, αδυνατούν να συνδεθούν με αυτές τις αναζητήσεις, και να εγκαθιδρύσουν νέες δομές εργατικής δημοκρατίας.

Παράλληλα, η καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, το βάθεμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιορίζουν την ισχύ κατακτήσεων που υπήρχαν στο πλαίσιο των εθνών-κρατών, ενώ όλη η Ευρώπη ορίζεται πλέον εργασιακά από την οδηγία Μπολκεστάιν. Σε αυτή την νέα πραγματικότητα τα συνδικάτα και η Αριστερά δεν βρέθηκαν απέναντι. Αντίθετα, απέκτησαν μια ξεκάθαρα ευρωκεντρική διάσταση, υπερασπιστική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που την βάφτιζαν ως «αντικειμενικά προοδευτική τάση».

Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να δούμε και την διείσδυση της ακροδεξιάς και του φασισμού μέσα στο σώμα της εργατικής τάξης. Το τρίπτυχο «μετανάστευση, ανασφάλεια, ανεργία» ήταν πάντα η βασική τροφή της άκρας δεξιάς, ιδιαίτερα τις εποχές των κρίσεων. Και παράλληλα το ρεύμα του «ευρωσκεπισμού», στην Ευρώπη βρίσκει χώρο έκφρασης στις νεο-ναζιστικές οργανώσεις, αφού το εργατικό κίνημα και η αριστερά δεν μπορεί να αναμετρηθεί με το στρατηγικό αυτό ερώτημα, και να αναζητήσει ταυτόχρονα ένα νέο διεθνισμό.

Συνολικά, αν συνυπολογίσουμε όλη την σύγχρονη διαδρομή του εργατικού κινήματος **στην Ευρώπη, μπορούμε να πούμε ότι το οργανωμένο συνδικαλιστικό κίνημα, αποτέλεσε στοιχείο ισορροπίας του συστήματος και όχι ανισορροπίας και ανατροπής. Και παρότι υπήρξαν σημαντικές κορυφώσεις της ταξικής πάλης, τελικά αφομοιώθηκαν από την πραγματικότητα που διαμορφώνουν η αντιφατική θέση της εργατικής τάξης, η ιδεολογική κυριαρχία του κεφαλαίου και η δράση των διαχειριστικών - ρεφορμιστικών ρευμάτων στο εργατικό κίνημα.**

Ωστόσο οι κοινωνικές εκρήξεις του τελευταίου διαστήματος, δεν είναι απλές συμπτώσεις. Γιατί **πάντα η χειραφέτηση συνυπάρχει με την υποταγή, ο ξεσηκωμός με το συμβιβασμό.** Και παρότι διανύουμε μια περίοδο κινηματικής ύφεσης, οι κοινωνικές εκρήξεις δεν εξαλείφονται, και η πολύμορφη κρίση του αστικού στρατοπέδου θα εξακολουθεί να τις γεννά. Όμως πάντα **τα πιο ελπιδοφόρα στιγμιότυπα της ταξικής πάλης θα πρέπει να συναντιούνται με τις πρωτοπόρες δυνάμεις, στην κατεύθυνση οικοδόμησης αντικαπιταλιστικής πολιτικής και ταξικής ανασυγκρότησης του εργατικού κινήματος, ώστε η ίδια η ιστορική κίνηση της εργατικής τάξης να δημιουργεί όρους για την επίτευξη των άμεσων και στρατηγικών συμφερόντων της. Και αυτό είναι το δικό μας καθήκον.**

Σύλβια Κοιλάκου, υποψήφια ευρωβουλευτής της ANΤΑΡΣΥΑ, μέλος της Π.Ε. και της εργατικής επιτροπής του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση